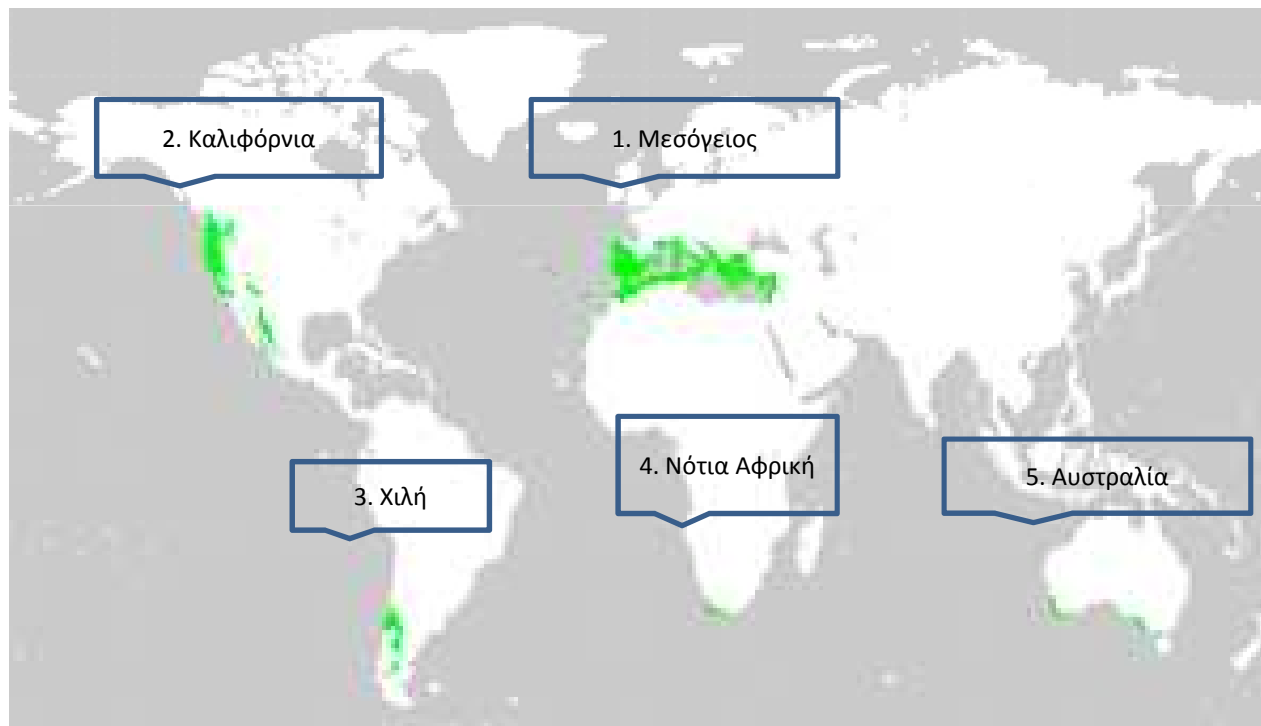

ΔΑΣΙΚΕΣ ΠΥΡΚΑΓΙΕΣ: Πρόληψη & καταστολή

Νικόλαος Γρηγοριάδης, Πρόεδρος Ελληνικής Δασολογικής Εταιρείας (Δασολόγος-Ερευνητής), Δρ.Δασοκομίας-Οικολογίας -
Ινστιτούτο Δασικών Ερευνών Θεσ-νίκης/ΕΛΓΟ -ΔΗΜΗΤΡΑ &
Γαβριήλ Ξανθόπουλος, Δασολόγος-Ερευνητής, Δρ. Πυρκαγιολόγος - Ινστιτούτο Μεσογειακών Δασικών Οικοσυστημάτων /ΕΛΓΟ-
ΔΗΜΗΤΡΑ

Οι δασικές πυρκαγιές μέρος του οικοσυστήματος ... φυσικές καταστροφές ή ανθρώπινα λάθη

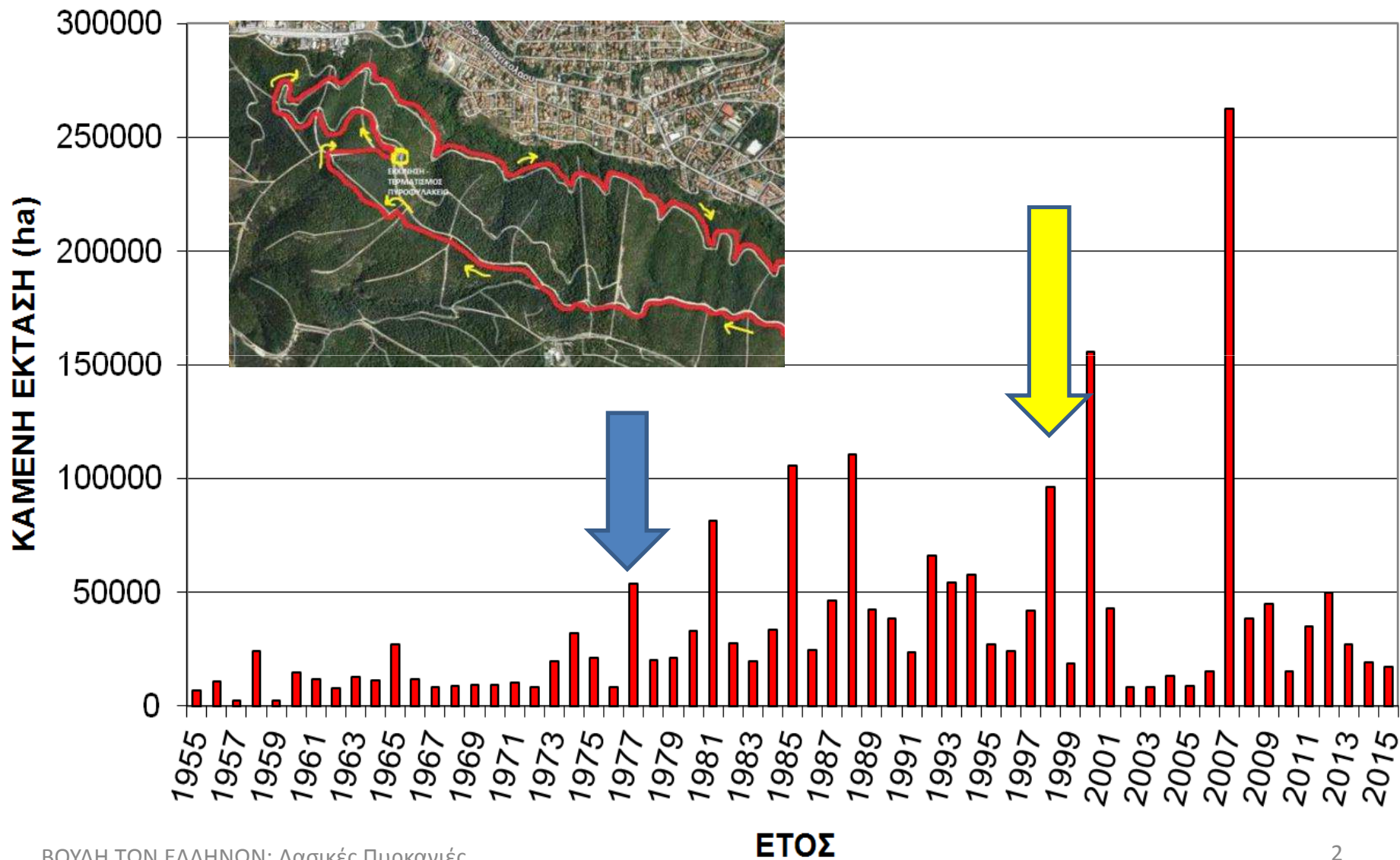

Οι 5 περιοχές του πλανήτη με μεσογειακό κλίμα

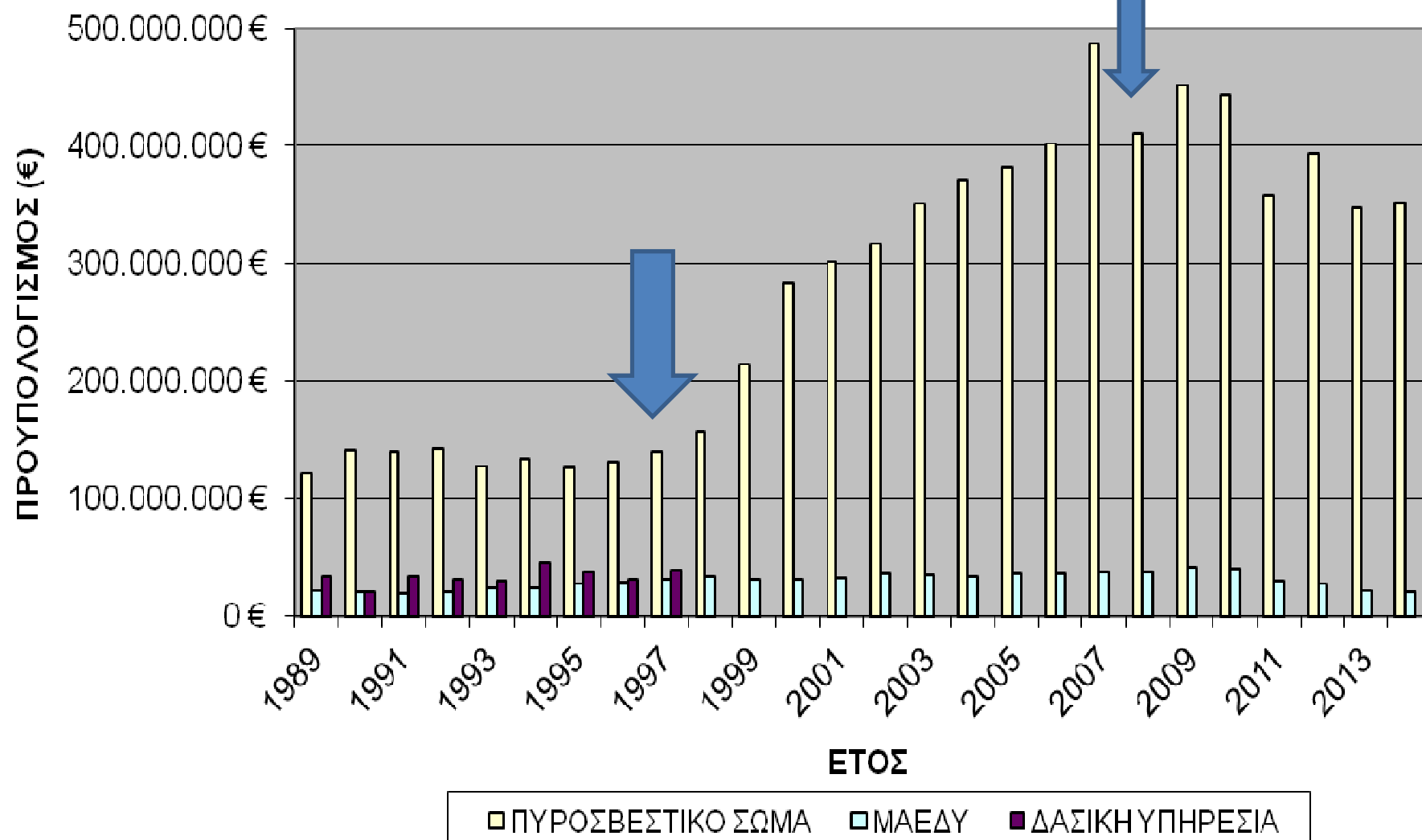
Κοινή επιστημονική αντίληψη: Οι δασικές πυρκαγιές στις Μεσογειακές χώρες δεν μπορούν να εξαλειφθούν.

Εξέλιξη της ετησίως καιόμενης έκτασης στην Ελλάδα κατά την περίοδο 1955-2015 (60 χρ.)

ΕΞΕΛΙΞΗ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΠΥΡΟΣΒΕΣΗΣ (1989-2014) (σε τιμές 2009)

Το «αποτύπωμα» από τις δασικές πυρκαγιές

🔥 Μέση έκταση πυρκαγιάς (στρ. καμένης έκτασης ανά περιστατικό)	357
🔥 Μέση ετήσια απώλεια εκτάσεων (στρ.)	523.582
🔥 Μέσο ετήσιο πλήθος περιστατικών	1.465
🔥 Μέσος χρόνος επέμβασης (min)	36
🔥 Μέσος χρόνος κατάσβεσης (h)	14,8

Πίνακας 3.1

Απώλειες από δασικές πυρκαγιές, πλέον των καμένων γεωργικών και δασικών εκτάσεων, για τη χρονική περίοδο 1983-2006.

Απώλειες	Ποσότητα
Άνθρωποι	123
Ζώα	14.269
Οικίες	1.672
Γεωργοκτηνοτροφικές εγκαταστάσεις	2.839
Κατοικημένες εκτάσεις	8.374
Μηχανήματα	345

Αυξημένη πιθανότητα καταστροφής !

- Η παραμονή της κατάστασης ως έχει σήμερα εγκυμονεί μεγάλο κίνδυνο για μια πολύ **καταστροφική αντιπυρική περίοδο** στα αμέσως επόμενα έτη λόγω: πρώτον της κλιματικής αλλαγής (υπερθέρμανση της Γης), δεύτερον των αλλαγών χρήσεων γης και τρίτον της μείωσης των διαθέσιμων εναέριων μέσων εξ αιτίας της οικονομικής κρίσης. Κατα συνέπεια μειώνεται το κατώφλι ισχύος του δασοπυροσβεστικού μηχανισμού πέρα από το οποίο η κατάσταση μπορεί να γίνει ανεξέλεγκτη
- Η αύξηση των πιστώσεων και του αριθμού των εναέριων και επίγειων δασοπυροσβεστικών μέσων **ΔΕΝ** συνεπάγεται από μόνα της μείωση των καταστροφών. Πολύ περισσότερο μάλιστα όταν γνωρίζουμε ότι χωρίς την **ΠΡΟΛΗΨΗ** (πχ συστηματική επιστημονική διαχείριση του δάσους), το αποτέλεσμα πρόσκαιρης επιτυχίας στην καταστολή συνεπάγεται συσσώρευση βιομάζας και επομένως αύξηση κινδύνου για το μέλλον.

Διεθνής τάση και προβλήματα

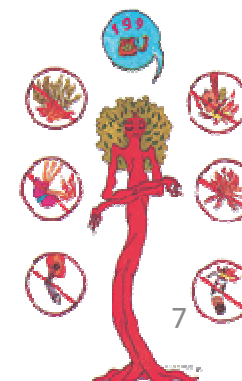
- Διεθνώς, κατά τις τρεις τελευταίες δεκαετίες, έχει υπάρξει μία τάση για την **ανάθεση** της δασοπυρόσβεσης σε φορείς πυρόσβεσης ή πολιτικής προστασίας.
- Αυτό έχει κατά κανόνα ως συνέπεια να δίδεται απόλυτη **έμφαση στην ΚΑΤΑΣΤΟΛΗ** και συνήθως παραμελείται η διαχείριση των δασών (**ΠΡΟΛΗΨΗ**).
- Η πολιτική αυτή όμως έχει δείξει τα όριά της. Το πρόβλημα παραμένει, οι καταστροφές αυξάνονται και **το κόστος πολλαπλασιάζεται**.
- Τελευταία η χώρα βιώνει τις μεγαλύτερες ιστορικά καταστροφές από δασικές πυρκαγιές και το κόστος της δασοπυρόσβεσης έχει υπερτριπλασιαστεί.

Προτάσεις (επιγραμματικά)

- Το φαινόμενο των δασικών πυρκαγιών αποτελεί ένα **σημαντικό, πολυσύνθετο και πολυεπίπεδο ζήτημα/πρόβλημα της χώρας** εξ αιτίας **δομικών αδυναμιών**, κυρίως της πολιτικής σκηνής, όπως είναι η αμφισβήτηση του δάσους ως δημόσιο αγαθό, ο μη καθορισμός των χρήσεων γης (δασολόγιο-εθνικό κτηματολόγιο), η σταδιακή απαξίωση της Δασικής Υπηρεσίας κ.ά.
- Η αναποτελεσματική (αποσπασματική) αντιμετώπιση του ζητήματος μέχρι σήμερα μαζί με τις αναμενόμενες (αρνητικές) εξελίξεις, πχ υπερθέρμανση της Γης, επιβάλλουν την εύρεση λύσης στο πρόβλημα της προστασίας από τις φωτιές στη βάση της **ολιστικής προσέγγισης** με προτεραιότητες, όπως, η **επαναξιολόγηση της πρόληψης-καταστολής από μηδενική βάση**, η οργανωμένη ενημέρωση-ευαισθητοποίηση στη βάση ειδικών προγραμμάτων (για ΜΜΕ, παιδιά, παραδασόβιους κ.ά), προδιαγραφές σχεδίων προστασίας, ο συντονισμός σ' όλα τα επίπεδα & σε νέα βάση, η **συνεχής αποτίμηση/αξιολόγηση του έργου** κ.ά.
- Σήμερα, μετά από τα λάθη και τις αστοχίες του παρελθόντος, **υπάρχει ικανή εμπειρία, και τεχνογνωσία**, αλλά **χρειάζεται ... (πολιτική) βούληση** για τις αναγκαίες πρωτοβουλίες (εθνικός-περιφερειακός-τοπικός σχεδιασμός κ.ά) και η διάθεση των **αναγκαίων πόρων**, προκειμένου τα δάση - ως πρωτογενής τομέας – να προστατευθούν αλλά και τροφοδοτήσουν την τοπική ανάπτυξη (οικονομία).

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ: Δασικές Πυρκαγιές

Προτάσεις (αναλυτικά)

- Στην προστασία & τη διαχείριση των δασικών πυρκαγιών **δεν περισσεύει κανείς!**
- Αυτό αφορά το προσωπικό των **επιχειρησιακών φορέων**, την τοπική αυτοδιοίκηση, τις ένοπλες δυνάμεις, τους εθελοντές δασοπυροσβέστες αλλά και τους απλούς πολίτες, που εάν ενημερωθούν κατάλληλα μπορούν να συμβάλλουν σημαντικά στην πρόληψη.
- Η απόφαση για ένα **βελτιωμένο σύστημα οργάνωσης** για τη χώρα πρέπει να είναι βασισμένη στη μέγιστη αξιοποίηση της αποκτηθείσας εμπειρίας & επιστημονικής γνώσης, καθώς επίσης όλων των δυνατών συνεργειών, έτσι ώστε να βελτιωθεί το αποτέλεσμα χωρίς σημαντική αύξηση κόστους.
- Η **επιστημονική γνώση** υπάρχει στη χώρα μας τόσο σε πανεπιστημιακούς και ερευνητικούς φορείς όσο και στους ίδιους τους επιχειρησιακούς οργανισμούς.
- Ούτε η υπάρχουσα γνώση και εμπειρία, ούτε οι προσπάθειες οργάνωσης που έχουν γίνει μέχρι σήμερα πρέπει να αγνοηθούν. Μια απότομη ανατροπή χωρίς **καλό – ολοκληρωμένο - σχεδιασμό** μπορεί να έχει καταστροφικά αποτελέσματα.

Προτάσεις (αναλυτικά)

Οι κύριοι άξονες πρέπει να είναι:

- Έμφαση όχι μόνο στην αποτελεσματικότητα (effectiveness) αλλά και στην **αποδοτικότητα (efficiency) του μηχανισμού**.
- Έμφαση στην **ΠΡΟΛΗΨΗ** των πυρκαγιών ώστε:
 - Να μειώνεται το **φορτίο στον δασοπυροσβεστικό μηχανισμό**, ιδίως κατά τις κρίσιμες ημέρες, ως προς τη έναρξη πυρκαγιών (ενημέρωση και εκπαίδευση πολιτών, κατανόηση και διαχείριση της σχέσης της αγροτικής και κτηνοτροφικής παραγωγής με τη φωτιά, συνεργασία με τους πολίτες, κλπ.).
 - Να μειωθεί η **ένταση των πυρκαγιών** ώστε να είναι λιγότερο απειλητικές και ευκολότερα αντιμετωπίσιμες (διαχείριση δασικής καύσιμης ύλης).
 - Να μειωθεί η πιθανότητα **απωλειών ζωής και πρόκλησης καταστροφών** σε οικισμούς και υποδομές, ώστε να μειωθεί και η ανάγκη έμφασης στην προστασία τους σε περίπτωση πυρκαγιάς (σχεδιασμός-προσαρμογή οικισμών, ενημέρωση πολιτών).
 - Να υπάρχει **ετοιμότητα δράσης** με βάση έναν αποτελεσματικό (συνολικό) σχεδιασμό πρόληψης - προκαταστολής - σε τοπικό-περιφερειακό-εθνικό επίπεδο.

Προτάσεις (αναλυτικά)

- Ως προς την **ΚΑΤΑΣΤΟΛΗ**:
 - Βελτίωση της **αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας** του Π.Σ.
 - Η Δασική Υπηρεσία πρέπει να αποκτήσει **ουσιαστικό ρόλο στη διαχείριση των πυρκαγιών**.
 - Πρέπει να εξασφαλισθεί δυνατότητα σωστής **εμπλοκής όλων των άλλων** δυνάμεων που μπορούν να είναι διαθέσιμες (Ένοπλες Δυνάμεις, Εθελοντικές ομάδες, ΟΤΑ, κ.ά).
 - Κλειδί για τα παραπάνω είναι η σωστή **οργάνωση και η εκπαίδευση** του προσωπικού. Δεν φτάνει να μετράμε προσωπικό και δασοπυροσβεστικά μέσα!
- Οι **τρόποι οργάνωσης** και κυρίως συνεργασίας μεταξύ φορέων είναι πολλοί και διαφέρουν από χώρα σε χώρα καθώς διαφέρουν οι συνθήκες (περιβαλλοντικές, κοινωνικές, οικονομικές, δομών, παράδοσης, κλπ.).
- Στον διεθνή χώρο υπάρχουν **αρκετά παραδείγματα** έξυπνης και αποτελεσματικής οργάνωσης που μπορούμε να αξιοποιήσουμε στη χώρα μας.
- Η προσέγγισή μας σ' ένα τόσο σύνθετο θέμα δεν πρέπει να είναι απλουστευτική!

Σας ευχαριστούμε για την προσοχή σας!